

Archangels
897 James av.

Table of advertising rates with columns for ad type and duration.

LIETUVA

Table titled 'Preke apgarsnimu' listing various goods and their prices.

Nr. 42. CHICAGO, ILL., SUBATA, 19 Spaliu, (OCTOBER) 1895 m. ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER. Metas III.

Isz Uzmaries.

Karunacija caro Masko-lijos.

Maskwoje jau dabar daro dide- lius prigatawojimus ant karuna- cijos caro. Karunacija ketina butie Geguzio menesyje ateinanciu metu. Wiresnybe miesto Mask- wos, ant paminklo karunacijos sutare pastatyti namus prieglau- dos del 200 seneliu ir lozoriu. Ant to mierio paskyre 200- 000 rublic. O ant karunacijos pa- skyre 250,000 rubliu. Aprukuoja, kasztai wienos tiktai iluminacijos isnesz 100,000 rubliu; wisi ge- resni namu ketina butie apswie- sti su elektrika. Ant karunacijos ketina pributie prezidentas Fran- cijos ir ant laiko karunacijos ap- sigywentie palociuje caro (Kremle)

Statiz Katalikiszka ba- nyczia.

Mieste Archangelske Rugsejo menesyje atsprowinejo paszwent- inimas kampionio akmenio nau- jos katalikiszkos banyczios S. S. Petro ir Powilo. Iki dabartiniam laikui mieste Archangelske buvo tiktai klebonija ir tenai, maža koplitele su wisa neatsakanti rei- kalams parapijonu. Kada 1893 metuose wyskupas Simanas ap- lanke Archangelsko parapijonus, ragino juos, idant pasiru- pintu ape nauja ir del ju atsaka- nancia banyczia, o isz sawo puses prizadejo jiems padeti. Zodziai wyskupo nepasiliko be waisiu. Dabar Archangelsko parapijonai jau prad- jo statyti banyczia 30 mastu ilgumo, o 18 mastu plat- umo ir du boksztai. Parapijonai Archangelsko daugiausei su- ideda isz katalikiszku atsiustu isz Lie- tuwos ir Lenkijos. Klebonu tenai yra kunigas Filipawicze.

Permainos kunigu Seinu diecezijos.

Gywenantis parap. Przytuly Kalw. pawiete kun. Jonas Krisz- czukaitis paskyrtas wikarijuszu parapijos Szwentazerio Seinu paw.; zokonikas klosztoriaus kunigu kapucinu Lomzoje, kun. Lukosius Ziezynskis paskyr. per- detiniu (rektoriumi) mineto klosztoriaus; gywenantis sodoje Urdominos, Kalwarijos paw. kun. Jonas Walaitis paskyr. wikari- juszu parap. Urdominos; gywe- nantis mieste Wlasklawawe, kun. Konstantinas Feliksas Ku- dirka, paskyrtas wikarijuszu parap. Grabawo Szczucz. paw.; gywenantis parap. Pilwiszkei, Mariampolio paw., kun. Fran- ciszkus Kruwialis, pask. wikari- juszu parapijos Pujewonio, Wil- kawiskio paw; mokintinis dwa- szizkos akademijos Petersburga, kun. Andriejus Dubinskis, pa- skyrtas wikarijuszu parap. Miro- slawo Seinu paw.; wikarijuszas parap. Dauksziu, Kalwarijos pa- wiete kun. Laurinaitis paskyr- tas yra wikarijuszu Balwierzkiu Mariampoles paw.; gywenantis sodoje Krakopolei, Kalwar. paw. kun. Mateusz Dowidaitis, per. wikarijuszu par. Urdominos, Kalwarijos paw.; mokintinis dwa- szizkos akademijos Peterburge, kun. Petras Krysiak, paskyrtas profesorium Seinu Seminarijos; rektorius Seinu Seminarijos, kn. Jonas Gedraitis, paskyrtas kle- bonu par. Urdaminos, Kal. paw., kartu pasilikis da ir rektoriumi Seminarijos; kapelionas Kalwari-

jos kalejimu, kun. Juozapas Szmulskis, paskyrtas wikariu- szu parap. Pakuonio, Mariamp. paw.; wikarijuszas parap. Pakuo- nio, kun. Juozapas Mieczislawas Dereszkewicz, paskyrtas wika- rijuszu parap. Augustawo; wika- rijuszas parap. Wiznos, Lomzos paw. kun. Grigalius Masionis, paskyr. wikarijuszu par. Weisie- ju, Seinu paw. Atsitrauke suwi- su no uzimancijos wietos wice- rektorius Seinu Seminarijos kun. Elizeuszas Strimawiczia.

Mire klebonas Urdaminos par., Kalwar. paw. kun. Wincentas Jonkaitis.

Ka padare noras dideliu turtu.

Danesza isz Szauliu paw., Kau- no red., kad gywenantis dware- lije Turoksiszkei, bajoras Leo- nas Beinaris, dasizinojo isz lai- kraszczu, kad Amerikoje mire kokis ten bagotas labai farmerys, prawarde kurio buvo Beinaris. Terp kitu ziniu atrado jis laikrasz- cziuose, kad tas nabasznykas Bei- naris buvo senas kawalierius ir kad mirdamas paliko turtu ant miliono dolieriu wertumo.

Atsirado zmones, kurie sne- kejo, jogei gerai zino ape na- basznika ir prisznekejo Beinariui, kad tas pradetu jieszkotie tu pa- silikusiu turtu nabasznyko. Su- prantamas dalykas, kad mineti roddawiai iszplesze nemaizi pini- gu no Beinario. Buk tai ant kasztu, kurie neatbutiniai yra rei- kalingi del iszsiptrowimo ir del pabaigtino apturejimo tu ameri- koniszku turtu. Ir ilgai jiems nu- siseke apgaudinetie mineta bajora. Kwailas Beinaris ilgai turejo wilti, jogei taps bagoczium. Ka- da jis teip mislijo ape tuos dide- lius turtus, apturejo laiszka no wieno pazystamo isz Amerikos, kurs danesze jam, jogei Beinaris, kurs giweno ir mire Amerikoje, niekados negyweno Lietuwoje, o bunant iszpazintoju tikejimo mor- monu, paliko keleta pacziu ir daug waiku. Apturejas tokia zi- nia, labai nusimine ir gawo su- maiszima proto, o ant galo per- pjowe saw gerkla. Waikiniai, kurie iszejo in azera zuwautie, atrado jy wisa apsiliejusi krau- ju ir nubego ape ta pasakytie so- diecziams. Kada atbego zmones, Beinario jau nebuwo. Beinaris, perpjowe sau gerkla ir matyda- mas kad smertis da greitai neatei- na, szoko in wandeny ir pasken- do.

Prekyste gywu taworu.

Wokiszkas laikrasztis "Berli- ner Tageblatt" patalpino wiena- me numerije zinas ape prekystia gywu taworu Pietinieje Ameriko- je. Tenai yra paraszta: "Kiek wienas francuziszkas garlawiis ir labai daug angliszku ir wokiszkus atweza jaunas mergeitias in Piet- nia Amerika, o daugiausei in mie- sta Montewideo.

Yra tai daugiausei isz po wal- dzios Maskoliaus, o teipogi isz Ga- licijos, kur paemias szliuba, ke- liauja in tolimus krasztus. Wyrat- tai yra zmones, kurie gywena keleta metu Amerikoje ir potom nuwazuoja in kraja apsiptacziuote. Nesunku yra tokiam ponui, tu- rincziam pinigui, atrastie jauna mergina, kuri greitai sutiks wa- ziutie in tolimus krasztus, o da tankei atsitinka, kad nusiseka priszneketie ir kitas drauge wa-

ziutie del jieszkujimo laimes swetimoje szalije. Laike kelio- nes ant garlawiwo, moteres yra la- bai gerai uzlaikomos.

Pribuwes in Montewideo, gala keliones, teks wyras eina su sa- wo paczia ir jo draugems aplanky- tie sawo pazystamus ir tenai pa- lekkti anais, o pats buk tai su rei- kalais iszeina ir daugiau neugry- szta. Nelaimingos moteres ir mer- giuos tokio wyro daugiau nepa- matys. Atiduotos gaspadinei na- mu, del kurios yra parduotos, a- piplesztos no to wiso, ka turejo, nesuprantancios kalbos, yra lai- komos uzdytos ir newalitos we- stie gywenima pilna gedos ir pa- zeminiimo.

Isz Montewideo siunczia ir in miesta Buenos Aires, su tuo pa- cziu mieriu, o kad tenai latrai turi daugiau liusybes, todel keliauja in kitas wietas, kur szimtais mirsz- ta no geltonojo drugio ir no kitu ligu. Agentai wis iszranda nau- jus lengwaitikinczias merginas ir wel gabena anais isz Europos in Amerika. Korespondentas nori ti- kietie, kad wieszpattytes Europos pasirapins sulaikytie ta begedisz- ka prekystia ir nubaustie kaltini- kus.

Kinai ketina nubaustie persekiotojus Kriksz- czioniu.

Jau keleta kartu laikraszcziai danesze ape pjowyntia Krikszczio- niu, o ipatingai misionieriu kriksz- czioniszku. Isz tos priezasties pribuwo keletas kareiwiszkus an- gliszku garlawiui in Kinus ir rei- kalawo teisybes. Wice-karalius Kinu iszklaube reikalawima pa- siuntinio Anglijos ir prizadejo nubaustie kaltinykus. Laikrasz- cziai danesza, kad tuojaus 18 Kynu bus atiduoti ant smerties. Nukir- jiems galwas. Wice karalius Kinu prizada darytie tolesnius tyrineji- mus ir wisus kaltinykus nubaustie.

Prietaisa del pasigelbeji- mo no paskendimo.

Wiedniuje perdetinis karei- wiszkos moksloines, kur karei- wiai mokiuasi plauktie, iszmisli- jo prietaisa su wisa nauja ir la- bai lengwa, su kurios pagelba, zmogus gali labai lengwai plauk- tie ant wandenio ir niekados ne- gal-paskestie. Wienas isz tu zmo- niu, kurie kada yra reikalas, lei- dziasi in giluma ezeru, arba ir mariu, apsiuredias in aug-zecziau mineta prietaisa, norejo nusileis- tie in giluma wandenio, bet to- ne galejo noi jokiu budu padary- tie, nes mineta prietaisa neda- leido. Prietaisa susideda isz dwe- ju szilkiniu paipu, kurios prisipi- do oru, arba kada nori gal ora iszeistie ir paipas sudetie in skry- nutia. Laike keliawimo ant ma- riu, kada garlawiis pradeda skenstie, kiekwienas mineta pri- taisima gal pripildytie oru ir uz- detie ant sawes. Potam gal pra- butie wandenyje ilga laika, pa- kol ateis pagelba. Waldzia ka- reiwiszka inwede in wartojum terp kareiwiu tarnaujancziu ant mariu ir tarp mokintiniu plau- kimo.

In Skaitytojus.

Istorija "Suwienitu Walstiju Amerikos" szia nedelia lieka per- trauka. Priezastis, kad jis auto- rius per neturejima laiko ar per tinginuma neprisiunte rankrasz- cziu. Tuom tarpu in jos wietia in talpinome apsakima "Ape senos- wies Lietuwos. Pylis" paraszta per D-ra J. Besanawiczia. Yra tai wertas apsakimas del per- skaitymo kiekwienam lietuwiui.

Isz Amerikos.

Isz Lietuwiszku Kollo- niu Arkanso. „Lietuwa“ Ark. 14 Spaliu. — Pas mus sziuom laiku oras yra labai grauzs, tiktai naktys wes- nes. Sodu medziai — ohelys, gru- szios ir wysnios zydi teip pulkiai, kaip kad Lietuwoje pawasario laike. Nezine argi da antrus waisius atwes szymet. — Butu tai dideli dywai. Naktis isz 6tos in 7ta spaliu kada musu probaszczius guod- ku J. Balcewiczius gryzo isz Indi- an Terr. namo, trimi mylioms no stacijos Western Jensen, 5 naktiniai pleszikai sulaike tru- ky, atkabino lokomotiwa ir su rewolweriais insigawo in widury ekspresawo wagona. Prisake tuo- jus kasa atiduote. Kasierius pasake imkite kaip norite. (Ko- rrespondentas daugiau neraszo kas su taje kasa atsitiko R.). Potam- atejo prie pasazieriu reikalaudami pinigui. Wiena moteriszke puole ant keliu ir melde susimylejimo. Priejo prie musu senelio probasz- cziaus. Tasai netik kad atidawe sawo centawa masznelia, bet da ir krutinia sawo atidenge, sakyda- mas: „jegu negana pinigui. tai imkit ir gywasty“. Matydami tai, pleszikai ne eme nei centu ir tuo- jus atsitolino in tamsia giria. Pasazieriai nors buwo didelei pergazdinti, bet linksmai wazewo tolyn. J. BUTKUS.

Isz Amerikos.

Isz Lietuwiszku Kollo- niu Arkanso.

„Lietuwa“ Ark. 14 Spaliu. — Pas mus sziuom laiku oras yra labai grauzs, tiktai naktys wes- nes. Sodu medziai — ohelys, gru- szios ir wysnios zydi teip pulkiai, kaip kad Lietuwoje pawasario laike. Nezine argi da antrus waisius atwes szymet. — Butu tai dideli dywai. Naktis isz 6tos in 7ta spaliu kada musu probaszczius guod- ku J. Balcewiczius gryzo isz Indi- an Terr. namo, trimi mylioms no stacijos Western Jensen, 5 naktiniai pleszikai sulaike tru- ky, atkabino lokomotiwa ir su rewolweriais insigawo in widury ekspresawo wagona. Prisake tuo- jus kasa atiduote. Kasierius pasake imkite kaip norite. (Ko- rrespondentas daugiau neraszo kas su taje kasa atsitiko R.). Potam- atejo prie pasazieriu reikalaudami pinigui. Wiena moteriszke puole ant keliu ir melde susimylejimo. Priejo prie musu senelio probasz- cziaus. Tasai netik kad atidawe sawo centawa masznelia, bet da ir krutinia sawo atidenge, sakyda- mas: „jegu negana pinigui. tai imkit ir gywasty“. Matydami tai, pleszikai ne eme nei centu ir tuo- jus atsitolino in tamsia giria. Pasazieriai nors buwo didelei pergazdinti, bet linksmai wazewo tolyn. J. BUTKUS.

Laiwas paskendo.

Lorain, Ohio, 14 Spaliu. Nedi- delis laiwas teip wadinamas sku- nari, wardu "Nellie Duff", kuris priloduotas akmenais plauke eze- ru Erie isz Detroit, Mich. in Cle- veland, O., panedeliu naktis nus- kendo in dugna ezero, dwiems mylioms tolimo no Lorain, O. Isz keturiu zmogystu, kurios ant jo buwo, wos tik wienas tapo iszgelbetu, o 3 prigere. Plaukent jam isztiko baises wilnys, uzliejo jy ir paskandino. Kada iszauszo, wiens zuwinykas leidosi luotelyje ant ezero zuwautie, pa- plaukias jisai mylia tolyn in eze- ra, pamate kyszant wirszunias stiebu isz po wandenio nusken- duso laiwo.

Sugryzo tuojaus ir dawe ape tai zinia. Kapitonas, James Bo- wen, sedoin waltelia ir leidosi zi- uretie. Paplaukias pusia adynos laiko, iszwyko stiebus kyszanczius isz po wandens per dwi mylias no kraszto. Pasiskubino prie ju ir rado wiena zmogiu iniskorus in wirszunia stiebo, bewiek jau pus- gywy. Iszeme jy ir parweze in kraszta. Dawe sausas drapanas gert ir walgyt ir wargzasz atsi- peikejo. Jis apsahe, kad ju lai- was teip umai nuskeno, kad ant jo bunantieje zmones nespejo sugriebt nei pagelbiau luoteliu. Wilnis uzejo tokios dideles kad da pirma laiwo paskendimo, nu- szlawe no wirsziaus, lyg su szluo- ta kapitona ir kitus du mariu- kus.

Isz Shenandoah, Pa.

Musu mieste dirba wisi breke- riai isztisas dienas, tai yra po 10 adynu, tiktai Lehigh Valley dir- ba po 7 arba po 8 ad. ant dienos.

Tik tas negerai, kad kompanijos numusze mokesty ant 10 proc.

Teipogi musu mieste nekurie biznieriiai—saliunyikai inwede nauja mada, tai yra: pasisamdo wyrus ir eina in swetimas stubas musztie zmonu. Jau tai antras toks atsitikimas taikosi Shenan- doryj, kaipo lietuwiszkoje sosta- pilejo.

Ar tai yra grazu teip elgtis lie- tuwiams, o da katalikams? Jeigu ta darytu szliupiniai, tai nei ne- sidywiezia, ale dabar baiznytiniai, kurie prie pats baiznyczios bizny- weda. Jau uztai tapo apskunstu pas skwajery ir pastatytas po be- la.

Shenandorio gywentojai buwo pabugia del stokos wandens, bet acziu Diewui sulaukeme gausaus lietaus ir wel gali eit sau smagiai wisi fabrikai.

Shenandoriecziai raszkykites in "Republikoniszka kliubo", nes netrukus bus ir balsawimai, turi- me laikytie sawo pusia twirtai. SHENANDORIETIS.

Isz Elizabeth Port, N. J.

Pas mus 6 d. Spaliu buwo iszkilmingas apwaikszeziojimas paszwentimo kampionio akmens po lietuwiszka banyczia Sz. Pe- tro ir Powilo, ant kurio pribuwo dide daugybe swecziau, kaipo tai: lietuwiszka Dr-te Sz. Jurgio isz New Yorko; kita lietuwiszka Dr-te Algirdo isz Jersey City, ir kelios lenkiszkos, airiszkos ir deiczkatalikiszkos draugystes. Draugystes atsakančioje paro- dijoje trauke per uliczias miesto, neszdamos pirma sawes tobligia su paraszta: "Szitai yra paszwentini- mas kampionio akmens lietu- wiszkos banyczios Sz. Petro ir Powilo". Nekurie swetintaucziai sulygsziol- laike mus uz lenkus, bet kada pamate paraszta lietu- wiszkoje kal- boje, suprato jogei lietuwiiai yra su wisa kita atskira tauta. Kunigu buwo net septyni. Pamokslai buwo sakyti per paty Jo Mylis- ta Wyskupa, kurs pagyre lie- tuwius uz ju gerus darbus, ir per wietiny proboszcziau, guod. kn. Serwatka.

Wyskupas pasake kad jau ape lietuwius zinojo no 20 metu, bet kas per skyrius tarpe ju in lenku, tai to sulygsziol da nezinijas, dabar sako matu ir suprantu ju- su skyriu ir welyju jumis koge- riusios kloties.

Musu parapija siunczia szirdin- gausia acziu guodotiniems kuni- gamis ir draugystems uz meilin- ga pribuwima ant tos mums gar- bingos dienos. Parapijonai.

Isz Union City, Conn.

† Pas mus darbai gelezineme fabrike "The Naugatuck Mall Iron Co." gerai eina, — dirba kas diena po 10 adynu. Darbiny- kai yra uzganedyti.

† Musiszke "Susiwiencyjimo Kuopa", kuri uzsidejo isz 6 ypatu 1893 metuose, szymet diktai pa- augo. Teipogi Dr-te sz. Jurgio ir gerai auga.

† Wisi lietuwiiai musu mies- telio priguli prie Waterburio lietuwiszkos Sz. Juozupo parapi- jos. In banyczia isz musu mies- telio dawaizuoja ant elektriz- ku karu uz 10 c. rokuoja 5 an- gliszkas mylias.

† Union City randasi 4 lietu- wiszki biznieriiai: 1 krautuwe drapanu 1 groserne, 1 meszinyczia ir 1 saliuuns. Lietu- wiu turincziu sawo prapertias yra 5. Terp tu randasi keletas ir sziek tiek dirbancziu del pkelimo lie- tuwystes, bet daugiau randasi, ka grynai ape nieka nesirupina.

Susiwiencyjimo seimas.

Szymet seimas "Susiwiencyjimo Liet. Kat. Amerikoje", bus lai- kytas mieste Shenandoah, Pa. 5 Lapkriczio. Delegatai tures pribute isz wakaro, tai yra 4 diena Lapkriczio.

Atsakimas Baczkauskapa- laikui.

Pittston, Pa., 14 Spaliu. Guodotinos Redaktoriai!—Mel- dzeme patalpintie szy atsakima tam begedziui Baczkauskapalai- kui:

Rugsejo 30 d. buwo pas mus lietuwiszkas teatras po wardu "Czinaunikas Raldagurinas ir jo draugai". Weikala del teatro pa- rasze dras Stupnickas. Komedija yra labai puiki ir acziu Diewui, nusiseke labai gerai. Teipogi szir- dingai dekawojam drui Stupni- ekiui uz joj darbystuma, uz tai, kad jis nenuildams darbuojasi del labo sawo broliu tautiecziu ir del labo tewynes sawo. Dras Stupnickas da neper- senei yra atwazewias isz Lietuwos, o jau nemaizi prisidejo prie labo lietuwystes in Lietuwiu. Jau para- sze keleta teatral. weikalu (Sker- dyne Kraziuose; Czinaunikas Bal- dagurinas ir jo draugai; Du metu wieszpatawima general-guberna- toriaus Murawiowo Wilniuje ir tt.). Keliose wietose jo wei- kalai jau buwo atgrajiti ir wisur rupinasi ape laba sawo broliu. Todel matote broliai, kad dras Stupnickas jau parode, kas yra del sawo broliu darbuojasi, uz- tatai wertas yra padekawones. O da turime wilti, jogei ir tolesne- me laike nenustos darbuotis. O dabar atminsime, ape Baczkauska, akla tarna bediewiu ir lenkberni. Teatre buwo perstatyti tikri atsi- tikimai isz gywenimo girtuokliu, bediewiu, apgawiku ir geru zmo- niu. Zmones prisijuoqe iki walei. Wisi, kurie buwo ant to teatro buwo uzganediti ir wisi gyre. Daug tokiu buwo, kurie sake: "Kad ir kita karta butu toks tea- tras, tai wel eitumem paziuretie." Ne sutikom nei wieno, kurs poik- tu. O tas kwailys, besmeginias Ba- czkauskas, pleszo szlowia dro Stup- nicko, tas mulagalwis. G-lwa tur didelai, bet tuszcze, ne zno- gus, kurs tur sweika prota ir yra teisingas, tai neki-sza nosi tenai, kur jy ne praszo. O tas mulagal- wis, kaip psilutias szuwa kabina- si prie zmoniu, kurie jam blogo nepadare. Prisikabino prie musu teatraliszkos draugystes, o kartu ir prie dro Stupnicko, kaip koks beprotis. O tu kwaili, tu tiek su- pranti ape teatrus, kiek kiau- le ape pipirus, nes jeigu tu ka nors suprastum, tai butum paraszias te- atra nors ape kiau-les iszminti. Tu tiktai zinai gyrtie sawo draiska- la, bediewius in Lietuwius regin- tie prie lenkiszko "Zwiazku".

Paskutinis tas pauksztis, kurs in sawo lizda dergia. Uz tai su- tokiu bjaurum paukszcziau, kaip Baczkauskas, nera ka daug szne- ketie in Diewe apsaugok no tokio parkuoto kiekwiena gera zmogiu.

Komitetas Teatraliszkos Dr-tes Pittstone.

(Uz szia korespondencija Redakcija neatsako).

The Lithuanian Weekly "Lietuva"

PUBLISHED EVERY SATURDAY.
Executes all kind of Job Printing and trans-
lates in all modern languages.

Subscription \$2.00 per year.

All communications must be addressed

"Lietuva" Publishing Co.,
954 33rd St., Chicago, Ill.

Nedelinis Laikrasztis "LIETUVA"

Išleista kas Subata, Chicago, Ill.

KASZTUOJA:

ANT METU AMERIKOJE.....\$2.00
IN UŽMAKE.....\$3.00

Užveizdetojas A. OLSZEWSKIS.

Rankraščiai (korespondencijos) ir laišukai tu
si būti adresuoti ant šio adreso:

"Lietuva" Publishing Co.
954 33rd STREET
CHICAGO, ILLINOIS.

Pajamų turi būti siunčiami per MONEY ORDER arba
REGISTRUOTĄJE GRAMATOJE ant ranku.

A. OLSZEWSKIO,
954 33rd St., Chicago, Ill.

Isz Chicagos.

Gromatnesziai paojuje.

Chicagos gromatnesziai stovi paojuje ir bile diena newienas isz ju laukia galo sawo tarnystos. Dabar Chicagoje yra isz wiso 1093 gromatnesziai, kurie iszneszija isz paczto gromatas ir laikraszczius po namus. Jie wienok skundzias, kad ju distriktuose kasdien dauginasi žmonija, o po draugiai su žmonija didinasi kasdien skaičius gromatu su laikraszcziais, per ka turint per daug darbo ir nespeja jo su asztuonioms ady noms apdirbtie, ir užtai turi dirbt "overtime", už kury randas turi jiems moketie "extra".

Postmeisteris matydamas, kad tie 1093 gromatnesziai nespeja sawo darbo apdirbtie, padawe praszima in Washingtona, idant randas daleistu priimtie da 126 naujus gromatneszius. Waldzia Washingtono, in wieta daleiste priimt 126 naujus gromatneszius, tai atsiunte 42 sawo paslaptingu agentus, paziuretie kiek tie Chicagos gromatnesziai turi darbo ir kaip jie dirba.

Tie Washingtono agentai darsiekie Chicago 6 diena Rugsejo, iszsiskirste poromis ir pradejo sekio tie, lyg aniuolai sargai, kiekwiena gromatneszy. Tu agentu niekas nežinojo ir nepazi no ir jie niekam nieko nesakia maizesi mieste terp žmoniui. Ateina isz ryto in paczta ir kaip gromatneszis eina su pilnu krep sziu—seka dwieja paskui jy ir žiuri kaip jis dirbs. Sekioje jie wisus gromatneszius per wisa menesy, ir no 4 dienos Spaliu jau ju raportai pradejo siektie Washingtona. Kada wisus raportus sudejo, pasirode net 800 apskun tsu gromatnesziu. Tokiu budu lieka tiktai 293 isz wiso skaitliaus ne apskuntais.

Cze paduosome nors wiena isz tu 800 skundu:

Spaliu 12. gromatneszis nr.— iszėjo isz ofiso adyna 8:05 ryto. Tuojaus prieszai paczta susiti ko su sawo prieteliu ir besis znekedamas praleido 5 minutes ant nieko.

Adyna 8:15 inejo in saliona po nr.— ir tenai pradylawo 35. Nesulaukdamas iszeinant jo inejau paziuretie, ir atradau jy besedinti prie stalo su ki tais dwiem wyrais ir begerinty alu. Jo krepzys su groma toms gulejo po stalu ant grin do, kepure ant kedos, o jis isz gerias da 4 stiklus alaus aplei do saliona.

Potam 9 ad. 10 minutu ma cizau jy terp duru po nr.— be sisznekant su kitu salionyku, tenai praleido 5 minutes laiko.

Adyna 3:47 po pietu inejo in saliona po nr.— ir tenai pra leido 6 minutes laiko.

Adyna 4:06 inejo in saliona po nr.— iszgere stikla alaus ir praleido 5 minutes laiko. Isz ejas isz szito, jis sugryzo in sa liona po nr.— ir cze gere dau giau alaus, kur praleido 8 mi nutas laiko.

Isz cze iszejas, jis praleido 10 minutu ant uliczios besis znekedamas su sawo pazysta mais.

Panasziu skundu yra prisius ta isz Chicagos in Washingtona ant 800 gromatnesziu; isz kuriu yra menama, kad 50 arba dau giau gromatnesziu eis szalin. Da wardu ir prawardziu nei nume riu tu apskunstuju gromatnesziu nesako, bet netrukus bus apgar syti ir newieni isz ju bus nukoro ti pagal sawo prasakaltinima, o kiti kur kaltesni, taps pawaryti no tarnystos. Jau postmeisteris gawo atsakima isz Washingtono, kad ne tiktai ka negaus tu gromatnesziu, ale da ir szitu skait lius galbut sumažys, nes pagal parodytu skundu szitie patys gromatnesziai netur gana darbo, jeigu kasdien po kelias adynas laiko praleidžia ant nieku.

Atmesdami szalin ta 126 reika lautus naujus gromatneszius, ran das užcedyja sau \$27.000 per meta. Teipgi mislina kad skaitliu senuju sumažys ant 106, per ka randas užcedys sau \$100.000 per meta. Pagal tiesas Suwien ty Walsztiju gromatnesziai gauna al gos 1-ma meta \$600, antra \$800, o treczia \$1000.

Dabar kiekwienas gromatne szis dreba, nežinojamas kas jo laukia ir kada pasilaigs dienos jo tarnystos. Tie kurie da apsi likis ant ilgesnio laiko, tai teipgi bus sumainytas isz wietos in wi eta, ir bus daziureti idant atidziai dirbtu sawo darba ir neleistu lai ko ant nieko. Teipgi pagal ista tus Suwien ty Walsztiju gromat nesziai nepriwalo dirbt ilgiau kaip 8 adynas ant dienos, o jeigu dirbo ilgiau, turi parodytie ka dirbo ir užtai tur gaut "extra" užmoketa.

Jau ir dabar ka yra iszmoketa gromatnesziams už ju "over time", siekia iki pusantro milijo no dolieriu per meta; o kaip pa rodo paslaptiniai agentai, tai ta "overtime" reike dirbt tik isz tos priezasties, kad dienos laika pradyludawo ant girtybes ir tingi nystos.

Chicagos rubaunikai.

Panedelio nakty, kada R. H. Witherspoon locninykas spaus tu wes isz po nr. 204 Deaborn st. ejo ul. Michigan ave, pastojo jam kelia wienas rubaunikas ir užsi mojo su koloku jam prie burnos. Tuom sykiu kiti trys puolesi isz užpakalio ir parsigriowe jy ant žemes. Wiens isz stowincziu klausia; ar kirst jam in galwa su metyklika?—Tasai žmogelis gule damas ant žemes suszuko: "imkit no manes wiska, ka turiu, tiktai leiskit mania gywa. Tada laufe riai iszskrauste jo keszenius, rado \$4.—paeme nuwilklo overkoti ir paeme skrybelia ir nuejo wisi sawo keliu.

Ta paczia nakty apiplesze kitus 3 žmonis ant Harrison st. arti policijos stoties ir wiena ant Clark st. arti Harrison nekoky Fresinsky, pas kury rado \$20. O tiktai puse bloko iki policijos stoties, bet nei policija nemate.

Wienas isz rubaunyku— sugautas.

Detektiwai sugawo wiena isz rubaunyku, kurie pereitoms die noms užpuole apilyczinawia nakties laike strytkary waziuo jenty isz Argile Park in Edgewa ter, ir laiko jy uždaryta „central police-station“e. Detektiwai žino dami, kad namas po nr. 1 North Centre ave. yra tai wagiū lizdas, nuejo in ten paziuretie. Aplink ta nama stowejo pastatyti ant sargybes kiti wagiū. Kuip pa mate detektiwus prisiartinant, tuo dawe signala ir wisi,

kiek ju buwo widuryje, szoko begtie isz namu. Detekti wai nugriebe tik wiena, kuris padawe sawo warda „Jack“ Smith. Jis wadinasi su wis kitaip, o ne Smith. Cincinnati, kur jisai papilde daugybia rubawojimu, wadinosi Sweeney, St Louis wa dinosi Smithy, o Chicagoje Smith. Kada wiens isz detektiwu nugrie be Smitha, kiti detektiwai wijosi beganczius. Begantieje eme szau dyt atsigryzdami in detektiwus. Detektiwus szowe keturis syk in juos, bet szuwiai tiktai exploda wojo o kulkos neiwiena ne iszleke. Ant Smitho galwos paszauke, motormana to paties strytkario ir pora žmoniui, kurie buwo per juos užpulti ant strytkario, wisi pažino, kad tai yra tas pats nakties pleszikas.

Kare Barzd-skuczio.

Chicagoje netiktai kariuwa re publikonai su demokratais, bet ir barzd-skucziai dalinasi ant dwieju daliu. Spaliu 13 d., saleje Uliche susirinko wiena partija, tie kurie nor laikytis instatu Cody'jo, t. yra tie, kurie nori ne deliomis laikytie uždarytas sawo szopas, o saleje 83 Madison str. susirinko prieszinykai, t. yra tie wisi, kurie nori ir nedeliomis lai kytie atidarytas sawo szopas. Abidwi sales buwo pilnos. Kaip wieni, teip ir antri sutwere drau gystia, sustate konstitucijas, su sistare kaip ir koku budu darbuo tis, idant wisais galimais progumais datyrtie sawo mierio. Tie, kurie nedeliomis nori laikytie uždarytas sawo szopas sutwere susiwinijima po wardu "Barbers Sunday Closing Association", o prieszinykai, sutwere susiwiniji ma po wardu "Barbers Anti Clos ing Association". Iszrinko komi tetus del suraszymo konstitucijos. Teipogi iszrinko wiriausybia. Pa kol kas bus, barzd-skucziai tures da sawo szopas nedeliomis lai kytie uždarytas, nes da nera at mainyti istatai Cody'jo.

Kokia nauda isz bledingu papratimu.

Wakare 13 Spaliu, 298 S Clark st. mire no wisu apleistas 46 me tu John Nesbitt. Tasai žmogus priesz kelis metus turejo sawo lo cnas labai bagotas kasiklas sida bro ir buwo paguodotas kaip mi lijonierius. Per paleistuwinga gy wenima netiktai patrotijo wisus turtus, bet kartu patrotijo ir sweikata. Ant galo nelaimes, pri prato wartotie moifina, gal del palengwinimo skausmu, o gal del miego ir tas wartojimas moifnos priskubo jam smerty. Netur nei gy miniu, nei pažistamo, kurie gale tu pasirupintie ape pagraba; ne paliko nei joku pinigų, nei joku turtu ant palaidojima.

Piktumas lauferiu.

William Litz, gywenantis 376 Southport ave., atidawes pasku tiny nikely ant alaus, linksmas ejo namo. Ape 10 adyna wakare ant tilto netoli Clybora Pl. užstojo jam kelia tie laufferiai, rodant jam rewolwieriis. Litz pakele rankas augstin, teip kaip jam buwo pri sakyta, bet kada perkrate kesze nius, nieko nerado, su piktumu parmete ant žemes ir dikeziui mu sze, o ant galo wienas isz ju szo we ir perszowe ranka.

Chicagine Susiw. Knopa.

Pereita nedelia Chicagine "Su siwinijimo Kuopa" laike sawo metiny minga, ant kurio tapo rinkta nauja administracija: A. Žemaitis liko prezidentu ant an tru metu; F. Sarefinawiczius sekretorium antantru metu ir ant kasieriaus aprinko A. Olszewski.

Pateikiant pirmu metu. Ant susirinki mo prisirasze 16 nauju sanariu ir užsimokejo sawo inženza, tei pogi daugumas užsimokejo po smertinas uždu mirusius "Susi winijimo" sanarius, kiti ženkli us užprasze ir t.t. Susidejo pi nigu isz wiso \$19.60.

Wietines Žinios.

— Ant Market st. 510-512 su dege 21 arkliu wertasant \$2000.

— Konstitucija ir wisos kitos kwitos "Dr-tes Simano Daukan to" jau yra gatawos.

— Kas nori butie tikru ir ge ru Lietuwii, tegul prisiraszo prie Dr-tes S. Daukanto.

— Susidraugawimas lenkiszku zeceriu Chicagoje ketina 10 Lap kriczio surediti teatra.

— Daiktus, kuriuos kn. M. Krawczunas leido ant lioterijos, iszgrajijo J. Misewiczius.

— Kokis Herman Key, gywe nantis 2524 Portland ave., ateme sau gywybie, iszgerias truciznos.

— Wienas konduktorius street kariu wakarines dales miesto ra do \$50, kuriuos pinigų padejo ofise.

— Jeigu nori dasilauktie Ame rikoje goresnio laiko, tai eik in wakarinia moksleinia mokytis an gliszkos kalbos.

— Sanariai Dr-tes Simano Dau kanto tegul paduoda sawo adre sus, o gaus laikraszty "Lietuva" in namus kas subata.

— Jonas Pawlickis pawoge sa wo broliui siuta ir sidabrinylaukro dely. Tadel Juozapas Pawlickis padawe sawo broly in suda.

— Kas nori turetie puikia kny telia sapnu, tegul užsiraszo "Lie tuwa" ir užsimoka už ja isz wir szaus, o gaus ta knygelia dowan u.

— Jonas Grinius, kurs Chic agoje laike sztoirely kwietku, per sinesze in La Salle, Ill. ir tenai su toms paczioms kwietkoms pre kiauja.

— Panedelio wakare exploda wo gezelina, kalweje lenko Strze leckio ant Laurel st. po pr. 3215 ir sudege wisa kalwe su wisais inrankiais.

— Darbai Chicagoje eina pu setinai dabar. Žmones dirba ir naktimis, ne tik dienomis. Wie nok per toky dauguma swieto, wisada randasi ikwalei žmoni u be darbo.

— Kas norit iszmokt anglisz kos khlbos, eikit in wakarinia moksleinia, o iszmoksit. Mok slaine randasi ant 31mos ir Dee ring ul. ruimas 10tas. Atidary ta kas wakaras.

— Melrose Park, Ill. lietuwiai patys pradejo rinktie paraszus del gawimo no miesto wakarines sau moksloines. Teip rodosi, kad netrukus surinks atsakanti skait liu ir gaus sau mekytojy.

— Ant Nauju Metu wisi musu skaitytojai gaus po gera Kalen doriu dowanu, nepakabinama ant sienos, bet knygelia su wi sokioms szwentems ir kitais gra žiais apraszimais. Tik tie negaus, kurie bus skolingi. Kalendorius jau yra darba.

— Su pereitu panedeliu atpigo ant \$5 laiwakortes (szifkortes) isz Amerikos in Europa. Tos ku rios pirmiau kasztawo po \$32, dabar jau tik po \$27. Jeigu kas turite waziuotie in Europa, tai pasiskubikit pakol pigios.

— Szioms dienoms "Dr te Si mano Daukanto" apsteliawo 150 auksiniu ženkleliu del sawo sana riu. Ženklielai bus padaryti isz 10-karatu aukso, bus su paweik slu Simano Daukanto, paraszu draugystes, su skaitliu metu, kuriuowe ta draugyste yra uždeta ir su plunksna, kuipo ženklu mok sliszkos draugystes.

— Naktije isz nedeli os ant pa nedelio inejo laufferis. in gyweni ma K. Powera, 81 Morgan st. ir nuejas in bedrumas, nekeldamas mieganti Powera nei jo paczi os, jieszkojo tiktai pinigų keszeniuose kur rado tiktai \$2. Nusigandes, nežinia ko, iszejo ir prieduria pa

liko sawo kamaszius, kur rytmeti je gaspadine atrado.

— Pirmas lietuwiszkas salionas Chicagoje L. Azuko, po nr. 3301 Auburn ave. ir kerte 33czios arti lietuwiszkos bažnyczios. Užlaiko wiska czsytai ir puikei. Wisada szultas alus, puikas li keriai ir kwepenti cigarai. Užlai ko puikia salia del minging wese liju irkitokiu zobowu. Jeigu isz kito miesto atwaziuoja lietuwiai, gali atsilankyt ir spakainiai per nakwt, teipogi ir roda gaut.

— Sapninykai, kuriuos buwo me atspaudia, jau bulgiasi, taigi dabar wel atspaudeme net 3000 egzemploriu ir pertai dabar ga lesime pardawinetie juos pigiau, nes jau kasztai, ka mumis kasz tawo sapninyko iszlawimas, su gryzo, ir per tai szendien galime parduotie juos po pigesnems pre kemis, tai yra: neapdarytus po 50 c. o apdarytus po 75c.

— Ateinanczioje soredoje, 23 Spaliu pripuola registracija priesz rudeninius elekcijas. Diena balsa wimo bus utarnyke, 5 d. Lapkri czio. Szymet elekcijos mažai in teresawoja, nes isz wiso bus ren kami tiktai 5 komisijonieriai prie "dranage" kanalo ir wienas sz dia, tai wiskas. Politikieriai nie ko tame szymet netur. Wienok ka in teresawoja, gali eitie regis trawotis ir balsuotie.

— Sanariai "Gwardijos D. L. K. Witauto" yra meldžiami pri butie wisi ant minging nedelioje, 20 Spaliu in bažnytinia salia ir pabaigtie sawo rokundas už sawo karewiszkus drabužius; jeigu nenorit panesztie nereikalingu kasztu ir gedos. Teipogi yra užkwiecziamas pribut ir pats prezidentas, o nesikawot pakam pems lyg kate girnas pridairius.

— Sziu metu Rugsejis buwo daug sweikesnis kaip kitu metu. Menesije Rugsejo Chicagoje mire tiktai 2015, per keleta pereitu metu tame menesije skaitliis nu mirsiu buwo daug didesnis.

Kas link priezasties smier ties tai daugiausei mire waiku no amerikoniszkos kolerinos ir kitu widuriniu ligu. Potam isz girty bes daug gauna wisokias ligas, ku rios sutrumpina amžiu. Per pereita Rugsejaus menesi Chicagoje mire no sukutu plaucziu 161, no difterijos 102, no tifuso 76, no raupu 2, staigei mire 109. Prie skaitliaus tu paskutiniu reik pri sklyrtie 15 užmusztu ant geležin keliu, 5 užmusztu karei, 8 užnu eze laufferiai, arba kiti panaszus žmones, 31 patis sau ateme gy wybia.

Ant ko žmones wirsta.

Labai daug dabar raszo ir pasa kaja ape moksla, ape atradimus, ape dwasia musu amžiaus ir tt. Ar mažai tokiu atrasime, kurie nori parodytie, jogei dwase musu amžiaus pakele žmonis daug aug szeziau jogei žmonis p s dade daug geresniis, daug milaszirdin gesniais ir kartu daug laiminges niais. Wienok mes matom tokius graudzius apsiweiszkimas tos dw asios musu amžiaus, kad žmogui darosi labai liudna. Nesuspejo da su wisu užgintie perdawinetie nelaimingus nigerius, prasidejo toks pats biznis su iszeiwystia isz Europos. Prasziokeliai seno kraujus, kurie nežinojo wisu la triszku pragumu ir paslapecziu, atsidawo in rankas tulatru, kurie gabeno nelaimingus in wisokius krasztus Amerikos ir atiduodawo in rankas wisokiu eksploitoriu. (kaip tai Brazilijoi). Tie wisi bagocziai rokuoja tuos nelaimin gus už gywulius ir labai tankei kaip su gywuliais apseina.

Gal kas pasakytie, kad negali ma yra kaltintie wisomeia už dar bus keliu žydu, arba kitu apgawi ku—latru. Bet cze ne yra darbas keliu, cze yra darbas daugybes. Jeigu atmsinsime ape susitarima Galicijoje daugybes wisokiu ba gotu žydu ir ju tarnu del centu kriksczioniu, kurie prikalbinejo

žmonis prie wazewimu in tolimus krasztus, kurie uždirdawo pirk dami labai pigie wargdieniu tur tus, parduodant szipkorias, o wi sur plesze ir apgaudinejo. Žinojo jie gerai, jogei daug isz tu žmo niu padarys nelaimingais, jogei a nuos pražudis, jogei daugybe grei tai pabeiks gywybia (kaip tai Bra zilijoje buwo). O wienok ar nors pamislijo ape ta. Jeigu teip daro tie, kurie sawia wadiuwa mokytais iszmirtingais, geidejais ir tt., tai ka norietie no tu, kurie budami be mokslo, o yra tiktai prigeria dwasios žmoniui tiktai jieszkan cziu dolieriu.

Teisybe, kad dabar neparduo da nigeriu Afrikoje, bet ar Euro pos kolonistai permaine sawo buda? Ar nigeris tenai yra ly gei paguodotas? Ne. Nigeris wis da yra tenai laikomas už koky bjauru sutwerima. Geriausiu paliu dyjimu yra barbariszkas apsejimas Europos kolonistu su nigeriais. Bet sigriszkiye in Europa. Terp nekuriu Anglijos bagoczii, kurie tankei lanko Afrika, yra dabar ma da, kad iszeja Afrikoje žwejtjie už musza nigerius ir kartu su kitais dalykais parweža in Anglija, o kaulus galwu užmusztu pakabina ant sienu. Klausimas cze, koks yra skyrus terp to kiui ponu ir terp raudonskuriu, laukiniu indijonu, kurie galwas sawo neprieteliu padedawo netoli sawo namu. Todel toki ponai yra daug nedoresui už laukinius, nes tur moksla, o wienok in žweris wirsta. O cze Suwienitose Wal stijose ar teisingu budu isznaiki no tokia daugybia indijonu? O pietineje pusėje Suwienitu Wal stiju ir dabar ar teisingai apseina su nigeriais?

Negalim kitaip iszaiszkintie sau dabartiny apsiweiszkima gywe nimo niekuriu žmoniui, kaip tik tai iszdkumu ir žweriszskumu. Ar ne yra tai žweriszskumas su užga nediniu žiuretie ant musztines buliu, arba gaidziu, arba szunu ir tt. Negal kitaip butie, kaip tiktai kraugeriszki instinktai tokiu žmo niu padaro, kad toks žmogus su užganediniu gal žiureti ant to, kaip wienas pauksztis sudrasko kita, arba kuip wienas koks nors gywulis drasko kita ir tt.

Isztwirkinas, kuriom atsižem klina njusu laikas, apsiweiszkia mažiausiuose dalykuse szio gywe nimu, kurie atsikiriai imant yra mažos wertes, abelnai imant, tu resima paweiksla baisaus isztwir kimo. Prisiweizekime kas deda si ant baliu, teatru, namuowe te wu ir po akiu tewu, pasakysime, jogei wisuomene labai žemai nu puole, jogei negerai darosi terp wisuomenes. Jau daug mokytu žmoniui, o ipatingai psychologai užtemijo, jogei žmogus materiali sta, žmogus, kurs gywana tiktai del dolierio, jieszko užganedimimo sawo noru žweriszkuose pajauti muse ir su užganediniu nor žiu retie kankinimu. Kaip nekuri cie soriai Rymo su užganediniu žiu rejo ant kankinimu krikczioniu. Ar dabar mes neturim tukstan cziu tokiu atstikimu? Ar kasdie nius žmogžudystes, labai tankei papilditos be jokio aiszkei paskir to mierio neužiikrina mus ape žweriszskuma instinktu žmoniui? Ar kasdienineme gyweime nesutin kam tikra žmoniszka kune. Surinkime wisus apgawikus, ples zikus, wisokius agentus, abelnai tuos wisus, kurie wisokiais progumais teisingais ir neteisingais ru pinais tiktai ape surinkima pinig u, ar tas ju noras newarda in isztwir kima ir žweriszskuma? Ar ne atweda ant to, kad užmirsza ir ape meile kriksczioniszka, ir ape brolystia, ir ape teisybia, bile tik tai gauti pinigų, bile pelnytie.

Pajieszkau sawo susiedo Stan islawo Labanawskio puclianczio isz Kauno gub. Raseiniu pawieto. Nemakszczii miestelio, pirma buwo Machanociu, o dabar nežinau kur tebesiranda, tai jeigu kas žinotn ape jy, arba jisai pats teiksia duotie žinia ant tokio ad reso.

Peter Armoszka
Roxbury Falls, Conn.

APE Senowes Lietuwas Pylis.

(Perspaudinta iš rasztu Daktro
J. Basanawicziaus.)

Tas pylimas laukios, ka no amatu niuko,
Kryzius apenes, ka prie kello stuko,
Kruwa akmenu sukrata prie tako —
Wis gyvenima Lietuwiu apako...

Retai kuriame iš mus ne teko
wisame sawo gyvenime regetie
nors syki teip wadinama szendien
pylekai; pylkalny; kiti patis
neregeja, rasi nors girdejo esant
musu žemeje tokias kalnus. Ne-
wieni kalnai turi szendien toky
warda; daugumas yra Lietuwoj
ir kaimu, kurie no žodžio "pylis"
wardus aptureja k. t. Pylupiai,
Pylupenai, Pylekaliniai, Pylu-
nai ir t. t. Wienok szendien re-
tai kursai žino, kas tai yra pyl-
kalinis, kas jį ir del kokios prie-
žasties supyle. Musu gadynes
žmones regi juose paminkla pra-
ejusiu ir senai užmirsztu kariu ir
musiu; nekuriuose kampuose
placiosios musu Lietuwas pasu-
kojama, jogei szitie pylkaliniai
supilti per Szwedus arba Žu-
wodus kariu laike su Lietuwa ir
Lenkais septinioliktame szim-
tmetije. Kiek yra tiesos szitose pa-
sakose, toliau paregesime ir su-
prastie galesime iš žodžio gar-
bingo Lietuwas wyro, wyskupo
Walanczausko: "Žmoniu pasakos
ape ju pylima per Szwedus gale-
jo iš to kiltie, jog jie (Žuvedai)
ant tu kalnu, kaip už kitus
augstiesniu, sargybia pilde ir ste-
bejos, ka dare pamusztį Žemai-
cziai".

Pylkaliniai arba pyliai kalnai
turi toky warda no to, jog tenai
ant tu wietu, kur jie szendien
riogso, senowes gadyneje buvo
pylis, t. y. twirtos, apkastos ir a-
pipyltos wietos del apsigynimo
no neprieteliu. Pagal wisu senowes
rasztytoju liudijima Lietuwai
deszintame ir wienioliktame
szimtmetyje, o da ir paskiau, ne-
turejo seip apgywentu wietu,
kaip szendien, miestais wadina-
mu. Gywenio jie giriose daugiau-
sei wiensodžiais, ir pakolei ne-
priwale su baisesis neprietelais
teriotis, neturejo nei pylu arba
ginklų: baises kares pirmiau su
Normanais (Žuvedais) ir Mozu-
rais, o paskiau su Wokiecziais,
iszmokino Lietuwiu ir pylis sta-
tytie ir jose apsigynimo jieszko-
tie. "Pyle" arba "pylis" paeina
no žodžio "pyltie", ir kas nors
wiena syk matias pylkalny, tas
gerai numanytie ir persiliudytie
galejo, jog tas kalnas aizskiai su-
piltas, arba apipyltas yra. Gre-
kai ir Rymionai tokias pat twir-
nyas wadino "polis"; kursai war-
das susirizias yra su musu žo-
džiu "pylu, pyltie", ir kyla iš
tos žilosios gadynes, kuomet mu-
su tautai augeszciau paminetos
gimines artymoje kaiminysteje
Arijoj, senoje wisu musu tewisz-
keje, da Azijoje gywenio. Grai-
kiszkoji Atenuose "Akropolis",
lietuwiszkai iszguldant asztri ar-
ba smaila pylis, no to, mat teip
wadinosi, jog buvo supylta ji
ant augstos, smailos ir labai sta-
czios uolos, lyginai teip kaip dau-
gumas ir musu pylu supylta bu-
wo ant augstų pakriauzuotu
kalnu, ant kuriu ne lengwa tu-
rejo butie neprietelams užkoptie.
Apwazineja daugol užsiliku-
sia iki szendien pylkalniū senowes
Užgiriniame Trake ir isz
arti in juos prizižurejus, nebu-
wo galima ne užtemytie, kokiū
buda ir kokiuse wietose jos in-
taisytos tapo. Wisos tos wietos,
kur szendien niuko musu pyl-
kaliniai, labai yra gražios ir kiek-
wienam patinkamos, tarytum mu-
su garbingi proseniai tyce del
akies grožio jas del pylu iszsi-
rinkia. Wisos jos randasi ar ant
augstų upes krantu, daubu ir
duoburiu, arba wel ant augstų
kalnu, ant kuru szendien užkopias
gali apžvelgtie didely plota mu-
su brangtos žemes wisokiais ja-
wais žaliuojanti, o senoweje

traszkancziomis giriomis apželu-
si. Musu prabocziai, isztisai sa-
kant, buvo girininkai; giwend-
dami daugiausei paupes ir pau-
peliais, arba trakinuose kalnuo-
tosios dalies Lietuwas, jie ir
pylis sawo steige daugiausei
paupes, ne tik tai del apgynimo
cze jau esancziu aprubes gywen-
toju, bet ir del to, jog buvo daug
lengwiau pyli intaisytie ant upes,
ezero ar duobos kranto. Tokios
pylis — szendien pylkaliniai —
guli ar santakoj terp dwieju upiu
kur jodwi in wiena kita inteka,
arba wel alkunes ir wingiuose
upes, kuri, isz dwieju arba triju
pusiu jas apsiaubdama, geriau-
sei ir smagiausei pylije susirin-
kusius senoweje no neprieteliu
gyne. Jeigu wel kur randi pyli
ant daubos ir mažo upelo kranto,
tai lengwai da ir szendien gali
užtemytie, jog senoweje užten-
kus ta mažą, isz kalnu tekanty,
upely galejai wisa dauba sklidi-
nai pripildintie wandenimi. Teip
senowes Peleniu pyli ant up. Ai-
stos daubos kranto intaisitoje,
szendie gali aizskiai pamatytie,
toli no paties pylkalnio, augsz-
ti ir platu pacioje dauboje sker-
sai pylima, kury jau szendien u-
pelis pragrauze, bet kursai se-
noweje, sulaikydamas wandenį,
užplukdydau wisa dauba. Tokiu
tad budu ir wanduo musu upiu:
Nemuno, Szeszupe, Dubiosios ir
kitu, nedaleidamas musu neprie-
telu arti prie pylu ir gilyn in mu-
su žemia, gelbejo musu senelams
su Kryziokais kariautie ir leng-
wino ju per wirsz sunku karei-
wiszka darba.... Kitos pylis
riogsojo ant wirszaus augstų
kalnu; tokius pylkalnius da
szendien gali regetie senowes
Naujojoj Pyleje, dabar Ruda-
mina wadinamoje, Klebiszkieje
ir t. t. Szitu pylu wolai su-
pylti apskricziai ant wirszaus
smailu kalnu, ir tik isz wienos,
arba isz dwieju pusiu galima da
ir szendie užtemti senowes du-
riu wietas. Wel jeigu rekejo py-
ty taisytie ant pailgo kalno, wo-
la supylidau tik skersai kalno
nugara, ir atidalindau tik ge-
ra sklypa prie paties galo kalny
no. Tokius pylkalnius galima
szendien matytie Kapiszkiuose,
Naujienelėj ir kitur.

Koki tai turejo butie augszti
pylimai ir wolai tu pylu, kurios
riogsojo ant upiu krantu bei au-
gstų kalnu, isz to galima da szen-
dien suprastie, jog jie dabar, pra-
ejus jau kokiems szesziems szim-
tams metu, da yra toki status ir
augszti, jog szendien ne lengwa
ant ju užliptie, nors jau wisokio
mis žolemis ir wisokiais krumais
apželia.... Augsztis nekuriu py-
lekalinu da szendien per 30—50
pedu laiko! Nekurius senowes di-
deles pyles — kaip Peleniu — y-
ra szitaipos intaisytos: Ant dau-
bos kranto riogso augeszciausias
pailgas pylimas, o tarpe jo ir pa-
cziu daubos krasztu liekti ligu-
mos plotas in du szimtu pedu il-
gio ir kone tiek ploczio; ant pa-
ties krasztu daubos kranto tensesi
žemesnis, in suomeny augsz-
czio, wolas ir ape szimta penkis
deszintis pedu. Isz tolo, beweik
in warnas no didžio wolo, yra
in stuomeny augszczio wolas ir
in keturis szimtus penkesdeszintis
pedu ilgio. Tarpe szitu dwieju
wolu yra teipgi dideles lygumos
plotas, ant kurios senoweje, rasi
buwo pastatytos medines trobos,
kuriose sargybia gywenio.

Gilioje senoweje musu prose-
niai nepažinojo plytu ir plytiniu
muru, todel wisi seniausioju py-
liu wolai yra supilti isz žemiū,
ir apipilti žemėmis. Isz lauko
wolas tuos aptepdau storai mo-
liu, o paskui ta molio pluta ap-
degindau, apkraudami malko-
mis wisa wolo szona. Aht kio-
ta aptepto molu, apdeginto, sta-
taus ir slidaus kalno nei jokiu bu-
du neinmanydau neprietelius
užliptie isz lauko ir in widu pylis
insuwerztie, ypacz geležiniais
sazarwais apsiwedias; proseniai

wel musu buwo labai smagu, už-
wolu pasilepus gintis ir szaudy-
tie in neprietelius. Da ir musu
laike ant kelo pylkalniū — ypa-
tingai Lakinskuos — užsiliko ne-
kuriuse wietose tokios molio plu-
tos slidžios ir kietesnes už akme-
ny.... Kitose pylese wietoj wo-
lu, arba ir in paczius wolu, in-
leisdau statinius, t. y. inleisda-
wo gilei in žemia ir sustatydau
wienus pagal kitus augsztus ar
žuolu kamienus; wirszutinis ga-
las juu turejo butie smailyn nu-
tasztytas o augsztus už in 20—
30 pedu laike. Iszardytie ir isz-
grautie szituos statinius sunku
buwo, ir ingrebtie su jais pylu bu-
wo ne lengwa. Szendien da gali
rustie wietomis puwesius szitu
statiniu woluose pylkalniū.
Munis patiems neteko matytie,
bet senowes rasztytojai liudyja,
jogei ape tulas pylis iszkastos bu-
wusios dideliai gilios ir placios
grabės, wandeniu sklidingos, o ku-
riais pereitie teipogi buwia sunku.
Nekuriuse pylese, kaip patys Kry-
zioku rasztynkai pasakoja, bu-
wusios augstos medines trobos
ir augszti bokszai (turmaj, ko-
ryczios), isz kuriu Lietuwai in
Wokieczius szaudindau. Priesz
musu gadynes armotas, tokios se-
nowes twirtos pylis nieko negi-
liuot; bet penkiems ar szesziems
szimtmecziams atgalios, kuomet
musu proseniai, o ir patys Wo-
kiecziai, szaudyklemis isz lanku
ir kilpyniai szaude, jos labai ge-
rai apgintie galejo no neprie-
telu. Tankei patys Lietuwai, re-
gedami pylu no Wokiecziu ne-
aplaikysia, szudegindau ja, i-
dant ji Wokiecziams nepatektu.
Todel labai tankei atsitinka skai-
tytie senowes metraszezcuose
(kronikose), jog tuloji pylis, ke-
lis syk szudeginta ir iszgriauta,
wel pridurmai trumpame laike at-
naujinta ir atstatyta tapus. Ir ne
yra ka stebetis: persigabenimui ir
prirengimui reikalingos medegos
tuomet dang laiko nereikejo, nes
medžiais, glebiais neapkabiniami
cze jau ant wietos prie paczius py-
lis in padangesramstiesi, o darbi-
nyku wisuomet buwo per wirszu:
nes kaip liosybe sawo tewisz-
kes, sawo tikyba ir prigimta ka-
la apgintie no Wokiecziu; Lenku
buwo del musu proseniū dalykas
szwentas, teip ir pylis struonyti ir
prie ju instatymo dirbti ejo kiek-
wienas — senas ir jaunas — su di-
džiausiu noru, ir isz wisu pawie-
to. Dar ir dabar pasakojama, jog
tulosios pylis wolai rieszkucio-
mis, arba kepuremis supylstyti ir
suneszioti, arba wel jog wiena
nakezia tuloji pylis su pylstyta ir
intaisyta tapus! Ar musu laike
tenka nors kur Lietuwoj pamaty-
tie tarp žmoniū wienybia, tokia te-
wiszkes meilia, kaip senoweje?...
(Toliau bus.)

Lenkai Lietuwiu guodo- ja.

Paskutineme numeryje "Zgo-
dos" pasirode ir lietuwituwiszkas
straipsnis, užsimantis lietuwiszku
klausimu. Matote, broliai mieli,
kolei mes miegejom, tai nei len-
kams ape mus nerupejo, tada jie
sakydau "kad jeigu lietuwis
nori ape ka daziotie, tai tegul
iszmokina lenkiszka, tai dasi-
kautys, o kaip lenkiszka nemoka
tai tuszejejo tokio chamo". O da-
bar, kada jau pradejome patys
darbuotis ant sawos dirwos, tai
jau ir lenkai mus pažino, ir jau
bruka mums in rankas ne lenki-
kus, bet lietuwiszkus straipsnius
ir jau neseko, kad lietuwiszka
kalba yra pagoni-zka, bet pripa-
žysta ja už tokia gera, kaip ir ki-
tas kalbas.

Užti garbe mumis broliai lie-
tuwini, kurie sulygsziolai iszlai-
keme sawo lietuwiszka kalba — ta
turti brangiausia, kuri jau, ne
tik pas mus, bet ir pas swetim-
tauczius pareina in sawo wertia;
užti mylekime ja ir niekad jos
neapleiskime ir mokykime sawo
wikelius lietuwiszka kalbetio, o
kada ji terp mus bus gerai, tada
prasiplatinus, tada ir wisi, ne tik
lenkai, bet ir kiti swetimtaucziai
jos moksysis. Tokiu tiktai budu
praplatsime lietuwytia ir pa-
kelsime sawowarda.

Žinios wisokios.

—o—

† Mt-Carmel, Pa. lietuwiszka
parapija ketina grajytie faira
priesz Kaledas.

† Philadelphiaje prasides fai-
ras lietuwiszkoje parapijoje pra-
džioje Lapkriczio.

† Shenandoah, Pa. duodasi
girdetie, kad tenai wisos angle-
kasyklos ketina pradetie dirbt
kas dien iestisai.

† Pittsburg'e Pa., mire 15 me-
tu kokis Toomney, kaip danesza
laikraszeziai no didelio rukimo
cigaru.

† Norris Ill. sustraikawo wisi
darbinykai kurie dirba mainose.
Jie nori pakelimo mokesties.

† Mahanoy City, Pa. 6 Spaliu
buwo paszwentinimas warpo.
Ant kurio paszwentinimo, kaip
danesza Garsas, susirinko dau-
gybe žmoniū.

† Cleveland, O. Sugriuwio wie-
nas geležinis fabrikas. Keturi
darbinykus suwisu užmusze, o
asztuonis suzeide.

† Pagal maskoliszku urediszku
laikraszeziju per keturiolika pas-
kutiniu dienu wienoje Wolinios
red. susirgo ant koleros 4,429,
isz tu 1701 mire.

† Mieste Baku ant Kaukazo,
perkuniya uždege keleta bokszu,
traukencziu gazu isz žemes. Kar-
tu su bokszais sudege ir keletas
darbinyku, kurie nesuspejo isz-
begtie.

† Isz La Salle, Ill. raszo, kad
tenai darbai prie angliu eina ga-
na gerai ir kiekwienas darbiny-
kas greitai darba gauna.

† Buffalo, N. Y. darbinykai,
kurie dirba prie iszliodawimo
"boutu", uždirba ant menesio po
\$80. Bet ne wisi tenai darba gau-
na.

† Worcester, Mss. 20 diena
Spaliu, tai yra rytoj, ketina but
paszwentinimas tenyksztes lietu-
wiszkos bažnyczios, kuri yra jau
baigema.

† Isz Bulgarijos atwazewo in
Maskolija pulkaunikas Urdziew,
kurs yra atsistas in maskolija
del pirkimo keleta szimtu ar-
kliu, atsakancziu del Bulgarijos
artilierios.

† Netoli krasztu Meksiko pas-
kendo tryš garlaiwai du—dideli
ir wienas mažas. Du dideli gar-
laiwai weže keleta szimtu mai-
nieriu. Waziawo isz San. Fran-
cisco, Cal. in Meksiko.

† Danesza isz New Yorko, kad
tenai 6 diena szio menesio nusi-
nuodžius pati wieno lietuwo W.
D. Wienok ape toky atsitikima
nieko daugiau no kitu nera gir-
detie ir per tai daneszimui nesi-
nori tiketie.

† Philadelphiaje lietuwiszka
"Dr-te D. L. K. Witauto rengia
atgrajytie teatra "Amerika pir-
tyje", Pelnas eis ant insteigimo
lietuwiszko karygyno Philadel-
phijoje. Kada grajys nera da ži-
noma.

† Amerikoniszka moksliuszka
komisija, iszsiusta ant Siberijos
del apraszymo Siberijos geležni-
keliu, jau pribuwo in miesta
Wladiwostoka. Waldžia masko-
liszka prižada jiems palengwin-
tie iszpildime užduotes.

† Turkijos wisomene laike su-
miszimo apmusze pasiuntinius
swetimu wieszpatyscziu. Todel
dabar reikalauja no Turkijos at-
nagradijimo. Del pasiuntinio Ma-
sahijos — 200,000 franku. — An-
glijos — 10,000 — sekretoriaus
pasiuntinio Francuzijos 100,000.

† Ketina padarytie da wiena
telegrafa isz Europos in Ameri-
ka. Isz miesto Bresto (isz Fran-
cijos) iki New Yorku ir dwi-
szakas in pietinias dalis Amerikos.
Wiena in Brazilija, o kita in ko-
ki nors miesta widurines Ame-
rikos.

† Michigan City, Ind. Keturi
apsudyti ant smerties norejo isz-
begtie isz kalinio. Isz wisu tiktai
du pagawo jau už miesto ir wie-
nas szokdamas isz augszto ant že-
mes iszsilauze koja.

† Mieste Tessalija, Grecijoje,
mire dabar wienas kunigas, kurs
turejo 120 metu amžiaus. Senelis
priesz miri teip jau patrotijo po-
miety, kad neatmindawo, ar
walge, ar ne. Teipogi užmirszda-
wo ape ta wisa, ka jis pirmiaus
dare, arba snekejo.

† Maskoliszko kunigaikszczio
Wladimieriaus pati nuwazewo in
Hiszpanu žemia, splankytie te-
nykszt'a karalienia. Kada tri-
nai stowejo ant szalinio kelio,
pawoge daug brangiū daiktu,
prigulincziu kunigaiksztienei
Maskoliu.

† Turkija wel prižada nubaus-
tie kaltinikus, kurie iszpjowe
daug Armenu. Geri laikraszeziai
kaip pirmiaus teip ir dabar abe-
joja. Turkija prižada, o neiszpildo,
Teipogi kas link parmainu ista-
tu Turkijos ir palengwinimo bu-
wio Armenu, Turkija nieko da
pabaigtinai nepadare.

† Amerikoniszkas garlaiwis
"Parthia" su angliais plauke isz
Liverpoolu in San Francisco,
400 miliu no krasztu Chili sude-
ge ant mariu. Wienas isz oficie-
riu ka ten su 7 matrosais ant lai-
wo priplauke in miesta Walpa-
raiso, Chili, o kas pasidare su ki-
tais, tai da ner žinios.

† Garlaiwis wokiszkas "Em-
ma" užpuole 14 Spalio rytmeti
ant garlaiwio francuziszko "Paci-
ficque", kuris tuojuas paskendo.
Kartu su garlaiwiu paskendo 15
wiru, su kuriais kartu paskendo
ir kapitonas garlaiwio, Cigarre.
Garlaiwis Emma ir tapo dizekziai
suziestas. Nekurie laikraszeziai
dasimislija, kad priežastis nelai-
mes buwo nesutikimas wokiecziu
su francuziais.

† Stenbenville, O. 14 Spalio.—
Kokis Segget, girtuoklis, perszo-
we wiena jauna ir no wisomenes
paguodota moteriszka, kuri neat-
sitrauke szalin isz kelio, kur ejo
girtuoklis Segget. Perszowe be
jokios kitos priežasties, tropidamas
in szirdi, užmusze ant wietos.
Taip padares pradejo legtie, bet
žmones, kurie ta mate sulaike jį
ir jeigu nebutu insimaiszusi po-
licija, butu Segget'a užmuszia.

† Danesza isz Hiszpanijos, kad
m. Kadyks kada ejo procesija kar-
tu su wyskupu, banda anarkistu
pradejo rektie ir metitie akmenais
in kunigus ir in žmonis, kurie
ejo kartu su procesija. Procesija
priwersta buwo sugryžtie in baž-
nyczia ir užsidarytie bažnyczioje.
Tiktai policija padawe twarka
ir sueme arsziausius wadowus
anarkistu. Wisomene miesto yra
baisei inirszusi priesz anarkistus.

† Toledo, O. kokis Majoras
užpyko ant sawo seseres, kad ji
ant sawo warduwiu užprasze
keleta merginu. Noredams ka
bloga padarytie inpyle in kawa
ape po du szauksztu Aliejaus Krot-
kurio žmogus iszgerias nedau-
giau kaip wiena lasza ir tai gau-
na labai sunkia liga isz kurios
gali atsitiktie ir smertis. Todel
kiekwiena isz tu merginu, kurios
nors biski iszgere su mineta
alywa, sunkei susirgo, o Majoras
tapo arestawatotas.

† Danesza isz Poquonok,
Conn. kad tenai wienas lietuwisz-
kas waikinas Kazimieras T.
jau suaugias wyras, turi teip di-
deliai paleista snuky, kad sako,
net gedu no jo wisiems tenyksz-
tiems lietuwiams. Jis nežiuro ar
namie, ar swecziouse, ar prie wy-
ru ar prie moteriu pliauszka su
sawo burna kaip jautis per bala
ir tam jo pliauszkimui jokio galo
nera. Tenykszciai lietuwai mel-
džia Diewu, kad jam duotu Dwa-
sia szwenta, arba kad jį isz te-
nai kur iszwestu szalin.

Kare su girtuoklystia.

Žinant, kad niekados ne yra per-
daug rasztytie ape girtuoklystia pa-
talpinam czionai sutrumpinta in-
talpa tirinejimu daktaro Snell'o
(D. Viert. f. off. Ges.). Perdide-
lis gerimas greitai sutrumpina
amžiū žmogaus, o ilgas wartoji-
mas spiruto, alaus, wywu ir kitu
gerimu užlaikancziu sawije alko-
goliu (ipatingai gerimas per-
daug), darodidelias permairas ku-
ne žmogaus, kuriuos paprastai
wadinau alkogolizmu. (Teip wa-
dinasi ligos gaunamos no gerti-
bes). Pirmiausias apsiweiskimas
bledingos weikmes alkogolio y-
ra matomas, kada žmogus iszge-
res pradeda greicziau ir daugiau
kaip paprastai sneketie, — judi-
tis, — ape sawi daug mislytie arba
daugiau kaip paprastai yra pa-
lenkus in werksma. Po to ateina
sumažinimas weikmes dwasisz-
kos ir fiziszkos. Mielis nesirizsa,
supratime ner twarkos; wiskas
maizsosi, tankei ir akise wiskas
kitaip iszrodo, negu teisingai yra,
galwoje sukasi, ausise duodasi
girdetie cipimas ir ant ga'o žmo-
gus ne gal suwaldytie nei sawo
misliu, nei sawo liežuwiu, nei sa-
wo ranku, koju ir t. t. Gywybe
dwasiuos yra teip kaip užmusztas.
Girtas nežino ir nesupranta to wi-
so, kas dedasi aplinkuje jį. Prie
labai didelio gerimo, da gerent,
toks žmogus labai lengwai gal nu-
mirtie. Pagal oprowakimo dakta-
ro Sussmilch'o, wiename mieste
Londyn'e no 1686 metu iki 1758
no perdaug didelio gerimo ant
wietos mire 1175.

Tie kuriu tewai, arba prabo-
cziai miledawo daug gertie, ar-
ba kuriu smagenis perleido kokia
nors liga, iszgeria biski daugiau,
pasidaro kaip pasuteliai; wiska
dauzo, louzo, kožna užkabina ir
tankei su sawo geriausiais prie-
teliais žweriszka apseina. Kada
toks žmogus insizsumis, iszsibars,
sudažis ta wisa, kas paklius in
jo rankas, twirtai miega, o iszsi-
miegojas nebeatmena, ka jis pir-
mians dare. Widuriai ir labai
daug turi nukentetie; plewe widu-
riu pereina in padejima ilgo užsi-
degimo, pasidaro slogos widuriai,
o paskui ir daugybe kitu ligu;
tas pats darosi ir su žarnoms. Kepe-
nys ir daug tur nukentetie ir tan-
kei isz tos priežasties pasidaro di-
deles permairnos plakime gislus
kraujo, patrotijima noro prie
walgio ir tt. Weiksme girtybes
sutrauk daug ligu gerkes,
ploucziu ir szirdies. Szirdis
prinewalita yra prie sunkiaus
darbo, daeina tankei prie to-
kio baises padejimo, kad žmogui
nieko kito nepriwalo bijotie, kaip
tiktai netiketos smerties. Gislus
kraujeneszenzijos pasidaro kietos,
o kada jau tas pasidarys, priwalo
žmogui labai bijotie. Priedekim da
ligas: inksta, putminis, dusuly,
patrotijima noro prie walgio, we-
nimas, daug ligu szirdies ir skuros,
garsus raudonos nosies, girtuo-
klio ar neparodo, jogei jo neszioto-
jas yra miletojas girtybes. Daug
žmoniū pasakoja: "Daug geriau,
o wienok esu sweikas". Reik at-
mintie, kad pasekmes girtybes
labai tankei ne tuojaus apsiwei-
szke, tankei pareina daug laiko
pakol pasirodis liga, wedanti
žmogu in graba.

Todel ne yra diwinas daiktas,
kad nekurius wieszpatystes prade-
da kariautie su girtybia. Szwecija,
Norwegija, teipogi ir Szweicarija
paskyreligoubcuziusdelgirtuokliu
In tokius ligonbuczius bus siusti
tie wisi, kuriuos waldžia pripažins
už girtuoklius ir tie, kurie patis
nores nusikratytie ta biuru pripra-
tima. Tokius ligonbuczius ketina
darytie ir Austrija, reik pripažintie
kad nei wiena liga tiek žmoniū
ne inwario in graba, kiek girtybe;
nei wiena nelaimė nepadare tiek
nelaimingu, kiek girtybe.

Užsiraszykit "Lietuva" ir
užsimokekit \$2 isz wirszaus už
wisa meta, o gausite puikia lietu-
wiszka sapnu knygelia downau.

